

Colofon

52e jaargang, nummer 5,
oktober 2022
KringNieuws verschijnt
minimaal 8x per jaar

Secretariaat:

Koestraat 65, 4931 CR
Geertruidenberg
Telefoon: 06 38825668

E-mail:

info@oudheidkundige-kring-geertruidenberg.nl

Redactie:

John François

Kopij voor KringNieuws
john.francois@hotmail.com

Sluitingsdatum kopij:

28 oktober 2022

Druk: Ergon, grafimedia te
Eindhoven

Afzonderlijke hoogtepunten:

Uitnodiging lezing	1
Oproep	2
Excursie 2022	3/6
Mijlpaal	7
Divers nieuws / agenda	8

Bezoek onze website!

Ga naar:

www.oudheidkundige-kring-geertruidenberg.nl

Speciale aandacht

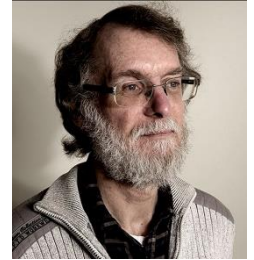
www.canon-geertruidenberg.nl

Rekeningnummer:

Rabobank
NL42 RABO 0115 6003 10
KvK nr. 40271212

Uitnodiging voor de lezing "De Kelten archeologie, geschiedenis en de talen"

Datum: donderdag 20 oktober 2022
Spreker: drs. Lauran Toorians
Locatie: Geertruidkerk. (de winterkerk)
Adres: Elfhuizen 3, 4931 AX Geertruidenberg
Tijd: 20.00 uur (inloop va 19:30 uur)

drs. Lauran Toorians

De Kelten (beetje archeologie en geschiedenis), Keltisch (de talen) en wij

Bij het woord 'Kelten' hebben mensen allerlei associaties, één daarvan betreft een volk dat we kennen uit de archeologie en geschiedenis, onder meer uit de geschriften van Julius Caesar. In deze lezing ga ik kort in op de vraag wat dat voor lieden waren en wat

afb wandschildering in een bijgebouw van Slot Loevestein waar leden van een Schots garnizoen dat daar was gelegerd zichzelf hebben vereeuwigd

ons beeld van die antieke Kelten is. Onder archeologen bestaat hier discussie over en gaan zelfs stemmen op om de benaming Kelten niet meer te gebruiken. Het begrip is 'te vaag'.

Uit een andere hoek is een oplossing geboden voor dit dilemma. We kennen immers Keltische talen (ook nu nog). Die zijn helder gedefinieerd en het is duidelijk dat ook in de oudheid Keltische talen werden gesproken. Een handzame definitie is dan: Kelten zijn mensen die een

Keltische taal spreken. Wat zijn die Keltische talen, hoe zien ze eruit en hoe verhouden ze zich tot de andere talen in West-Europa? En hoe staat het met de Keltische talen nu?

Tot slot staan we kort stil bij de vraag wat wij (Nederlanders) hebben met Kelten en Keltische talen. Dat blijkt door de loop van de tijd erg divers te zijn, van leenwoorden in het Nederlands tot handelsrelaties, middeleeuwse emigratie naar Keltische gebieden, studenten die naar de Nederlanden kwamen, (huur)soldaten die garnizoenen bevolkten en recent natuurlijk overal; een Ierse pub in de buurt. Bovendien is er een Nederlandse traditie van Keltische studies op het gebied van taal en literatuur.

De lezing wordt verzorgd door Lauran Toorians, historicus en keltoloog.

Oproep voor extra werkgroep leden en bestuursleden

In de afgelopen 48 jaar heeft de Oudheidkundige Kring Geertruydenberghe zich ontwikkeld tot een vereniging waar we trots op kunnen zijn. Actieve vrijwilligers vormen de hoeksteen van een vereniging, zo ook bij ons.

Als bestuur proberen wij zo goed mogelijk de vereniging draaiende te houden. Uw hulp is daarbij echter heel hard nodig. Gelukkig is er al een aantal leden dat verenigingstaken op zich neemt, maar het is helaas niet genoeg. Als bestuur hebben we nu de handen te vol.

Zoals u wellicht weet hebben we binnen de Kring een werkgroepenstructuur. Wat zou het mooi zijn als iedere werkgroep volledig bemand zou zijn met een aantal werkgroep leden. Dat zou voor ons als bestuur het werk verlichten en daarmee onze taak uitvoerbaar houden.

U moet u er toch ook niet aan denken dat er een fase intreedt dat het voortbestaan van onze prachtige vereniging in het geding zou komen! Het bestuur wil daarom weer een slinger geven aan de reeds bestaande werkgroepenstructuur. Hierna treft u een lijstje aan waarop de diverse werkgroepen staan vermeld. Het zou heel fijn zijn indien we op korte termijn de werkgroepen kunnen versterken.

Het participeren in een werkgroep geeft veel voldoening en het werkgroep aanbod is breed, zodat er voor een ieder wel een interessegebied bij moet zitten. De te besteden tijd kun je nagenoeg zelf indelen al is er voor sommige werkgroepen wel een geplande datum van uitvoering vastgesteld.

Ook kunnen we een versterking van het bestuur met extra bestuursleden goed gebruiken.

Tot slot ook nog even een noodoproep van de redactie van de Dongebode. Het aanbod van kopij is opgedroogd. We willen binnen de Dongebode naast gedegen wetenschappelijk historische artikelen ook ruimte bieden voor historische artikelen met een wat luchtiger karakter. Dus mocht u zelf inspiratie hebben of mensen kennen die wel wat zouden willen schrijven, neem contact op met de redactie!

Jan van Gils, voorzitter

De werkgroepen:

Redactie Dongebode,
 Redactie KringNieuws,
 werkgroep Archief, documentatie en bibliotheek
 werkgroep fotoarchief, beeldbank
 werkgroep tentoonstellingen
 werkgroep beheer websites OKG, Canon en Geertruidenberg op de kaart
 werkgroep beheer hardware ICT
 werkgroep jeugd en Jet en Jan
 werkgroep archeologie en monumentenzorg
 werkgroep excursies
 werkgroep lezingen
 werkgroep communicatie, publieksvragen en tweede AH plakboek
 werkgroep beheer- en verhuizing verenigingsruimte
 werkgroep ledenwerving
 werkgroep sponsoring
 werkgroep lustrum OKG

Succesvolle excursie 2022 naar Woerden

Met bedenkelijke weersverwachtingen in de voorgaande week en in het kader van de jaarlijkse OKG dagexcursie, vertrok zaterdagmorgen 1 oktober 2022 om 8.45 uur, een touringcar met 40 OKG leden en introducés, richting Woerden.

Tijdens de voorspoedig verlopen reis verwelkomde OKG voorzitter Jan van Gils, de deelnemers en werd, om in de stemming te komen, een boekwerkje over Woerden uitgereikt waarin de aanwezigen zich konden inlezen wat de stad Woerden te bieden heeft en dat tevens een naslagwerk is voor thuis. Na een kleine onvoorziene omweg arriveerde het gezelschap ca 9.50 uur bij Restaurant Plein 9 te Woerden.

Onder het genot van koffie/thee met appelgebak maakte de groep kennis met elkaar en smeedden hun plannen voor die dag. Na de koffie werd het gezelschap in twee groepen verdeeld.

Gezellig samen aan tafel voor de koffie met gebak

Het Stadsmuseum Woerden met rechts op twee meter hoogte de schandpaal. En rechtsboven de leeuwenkop waaruit de balk voor verhangning kon worden geschoven.

De expositie 650 jaar stad Woerden was nog net een paar dagen actueel en paste met het rampjaar 1672 in het door ons gekozen thema dit jaar. De kinderen uit Woerden hadden in een speciaal voor hen ingerichte ruimte hun belevingen betreffende dit lustrum weergegeven met knipsels, schilderijen en zelfs 3-D geprinte stads uitbeeldingen.

Groep een bracht een bezoek aan het Museum van Woerden, gevestigd in het voormalige 16e-eeuwse "Stedehuis een prachtige monument uit 1501.

In het Museum werd het gezelschap uiterst vriendelijk ontvangen door de beheerder van het museum. Na een korte uitleg over de inrichting van het museum door de beheerder kon een ieder vrij het museum bezichtigen.

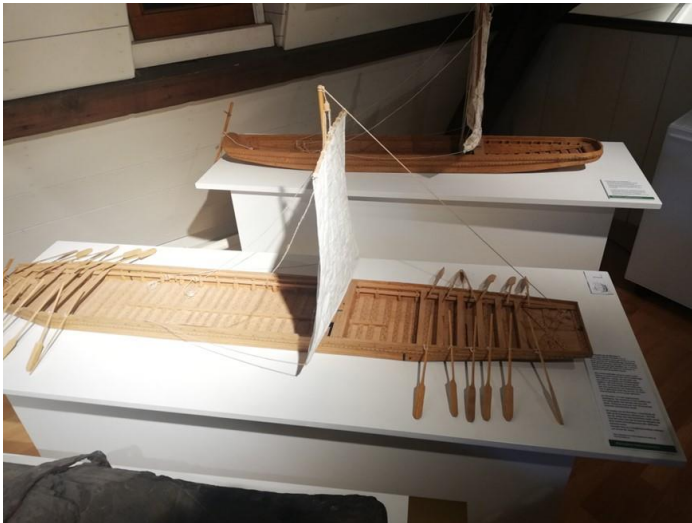

Knipsels van de stad Woerden die uit een pop-up boek lijken te komen

Een door de kinderen met de 3-D printer gemaakte creatie

Ook de op de hoogste verdieping tentoongestelde voorwerpen uit de Romeinse tijd waren zeer interessant. Om alles goed in je op te nemen kwam men ook hier in Woerden weer tijd te kort, en dit vormt misschien aanleiding de stad op eigen gelegenheid nog eens te bezoeken.

Scheepsmodellen uit de Romeinse tijd

Dit zwaard ook wel een Spatha genoemd is samen met menselijke resten in 2021 gevonden aan de Hogewoerd. Door de vondst van het zwaard hebben archeologen een ander beeld gekregen van de geschiedenis van Woerden. Lang is aangenomen dat dit gebied na de Romeinse tijd onbewoond is geweest. De vondst binnen de grenzen van het castellum doet vermoeden dat Woerden in de Frankische tijd opnieuw een machtsbasis is. De skeletten wijzen op een vroeg middeleeuws grafveld. Het zwaard is waarschijnlijk een bijgift in het graf van een edelman. Ca 700-740 na Chr.

De zolder van het museum. Ingericht met vondsten uit de Romeinse tijd.

Rondleiding door de gids in de Petruskerk

Groep twee bezocht intussen de Petruskerk. Ook hier werd de groep gesplitst in twee groepen van ongeveer 6 personen zodat de gids beter te volgen was.

De Petrus kerk is een interessant gebouw waarvan de geschiedenis terug gaat tot het jaar 720 en waarin nog steeds diensten worden gehouden, soms driemaal daags

Opmerkelijk was hoe men de historie van het gebouw intact heeft gelaten. De buitenmuur van het vroegere gebouw is, na de uitbreiding/vergroting, nu nog zichtbaar te herkennen maar nu als binnenmuur.

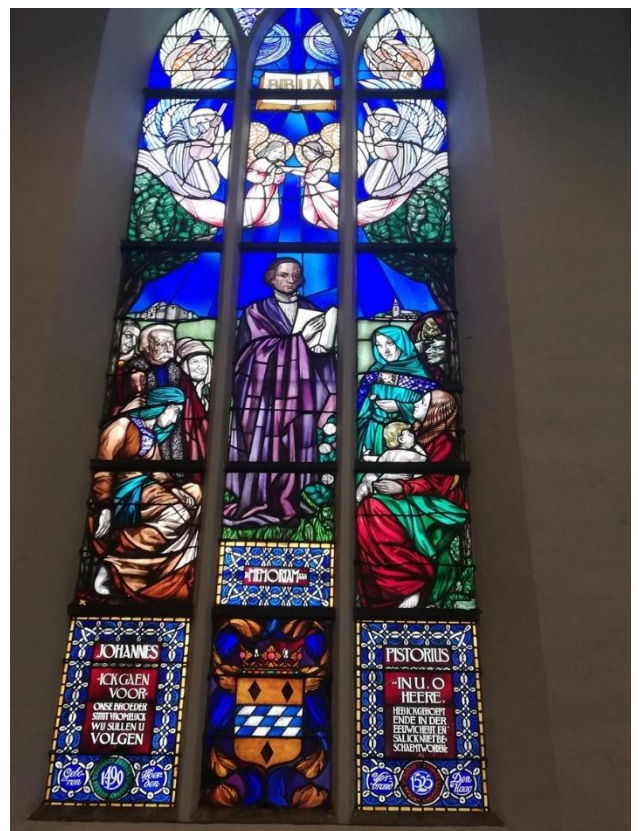
Ook de verwoesting van de beeldenstorm was mooi zichtbaar gemaakt, en dat in een protestantse kerk.

Het orgel is fenomeenaal, een geweldig bouwwerk, waarvan we nog even de klanken konden aanhoren omdat men het orgel aan het "stemmen" was.

Rond 11.30 uur werden de groepen gewisseld zodat elke groep op zijn beurt kon genieten van de historie van Woerden.

Het Batz orgel in de Petruskerk.

Jan de Bakker predikant van de Lutherse leer. Werd in den Haag tot de brandstapel veroordeeld.

Hiernaast Het wonder van Woerden uitgebeeld in een van de ramen.

Om 12.30 uur konden we gaan genieten van de lunch in een boven zaal van restaurant Plein 9. Na een kopje tomatensoep kon men genieten van de met zorg klaar gemaakte broodjes met divers beleg.

Na de lunch, om 13.45 uur stonden bij het Restaurant drie gidsen klaar om het gezelschap mee te nemen voor een rondleiding door de oude kern van de stad Woerden.

De rondleiding door een van de drie gidsen na de lunch

Beelden uit de beeldenstorm in een nis tentoongesteld. Terugggevonden onder de vloer van de kerk

Opnieuw kwam de Petruskerk in beeld op het museum na het oudste gebouw van Woerden, maar ook de kaasmarkt in die tijd de grootste van ons land en de koemarkt die hier gewoon in de staten werd gehouden. Op de route volgden we het silhouet van de vroegere loop van de Rijn welke in het straatbeeld als een stenen lint is weergegeven. De Woerdenaar Jan de Bakker (1499–1525) was de eerste protestantse martelaar die ter dood werd gebracht in de Noordelijke Nederlanden.

We brachten verder een bezoek aan het protestants kerkhof waar werd uitgelegd in welke vier “klassen” men kon worden begraven. Het symbool van de vlinder in de krans werd uitgelegd als de drie fasen van het leven. De rups - het leven, de pop – de dood, en de vlinder- het hiernamaals.

Na de bezichtiging en uitleg van de vestinggrachten kwamen we bij het kasteel, wat vroeger uit 3 meter dik gemetselde muren bestond. Ook de neogotische Sint-Bonaventurakerk met zijn pracht en praal kwam aan de orde. De restauratie van deze kerk is in het jaar 2000 afgerond

Na een rondleiding van ongeveer drie kwartier was er nog tijd om even te winkelen of een terrasje te pakken, waarna iedereen de bus terug vond op de Meulmansweg alwaar we ook waren uitgestapt, om met het gezelschap om ca 16.00 uur weer terug te keren naar Geertruidenberg. Het weer heeft ons die dag goed geholpen om er weer een geslaagde dag van te maken. Op een enkel buitje na was het droog en konden we genieten van een warme najaarszon.

Het symbool boven de toegang van de begraafplaats

De neogotische kerk

De kaasklok werd geluid om 14:00 uur. Voor die tijd was het verboden te proeven, knijpen en de bieden

NIEUWE MIJLPLAAL:

1000ste bezoeker voor de zomertentoonstelling van de oudheidkundige Kring Geertruydenberghe “de historie van de binnenvaart in en om Geertruidenberg”.

21 september 2022

Konden we op zaterdag 20 augustus de 500ste bezoeker verwelkomen voor onze de zomertentoonstelling “de historie van de binnenvaart in en om Geertruidenberg”, een maand later, op 21 september, de 1000ste bezoeker(s).

Bezoeker(s), omdat het drie personen, drie generaties betrof, allen woonachtig in Geertruidenberg: oma mevrouw Joke Gubbels-Van Glis, moeder Sammy Jo van Oversteeg en kleinkind Taylin van Strien. Hoewel de naam Van Gils doet vermoeden dat hier gaat om een schippersfamilie, is dit geenszins het geval. Hun belangstelling voor de tentoonstelling komt voort uit de betrokkenheid en geschiedenis van Geertruidenberg.

Ze waren enthousiast over de tentoonstelling maar ook dat ze in deze familie-samenstelling, de 1000ste bezoeker mochten zijn. Om het heuglijke feit te markeren hebben we de familie het magazine en de DVD van de tentoonstelling cadeau gedaan.

Op de foto, onze suppoost Bruno Korngold overhandigt het magazine en DVD aan de familie Gubbels-Van Gils.

Tot 30 oktober verlengd.

De expositie blijkt een groot succes te zijn. Om die reden is besloten de eerder verkondigde sluitingsdatum van 25 september te verlengen naar 30 oktober.

Elke week van woensdag t/m zondag, van 13:30 tot 17.00 uur, is de expositie nog te bezoeken, de toegang is gratis.

Ledenvaria:

Nieuw leden:

Mevr. Monshouwer, Geertruidenberg
Dhr. en Mevr. Kloonen, Raamsdonksveer

Agenda:

- **Lezingen Oudheidkundige Kring, alle lezingen vinden plaats in de Geertruidkerk "De Winterkerk" u bent van harte welkom vanaf 19:30 uur. Aanvang lezing 20:00 uur.**

20 oktober De Kelten archeologie, geschiedenis en de talen, drs. Laurant Toorians

17 november Lezing over de Tempeliers, Rob Hopstaken

15 december Lezing over Brabantse abdijen en kloosters, Hans van Eeden

2023

19 januari "de watersnoodramp van 1953", de Heer L. Schoof

- **Vergadering bestuur OKG**
Nog geen vergaderschema opgesteld.
- Expositie "Op drift" De Geertruidkerk, te zien tot en met september 2022.
[600 jaar Elisabethsvloed - Stichting Behoud Geertruidkerk](#)
Openingstijden
[Openingstijden - Stichting Behoud Geertruidkerk](#)
- OKG Expositie over de binnenvaart, de Schattelij, te bezoeken van 16 juli tot en met 25 oktober.
- **Tienduizenden archeologische rapporten nu digitaal**, volg deze link
<https://archeologieinnederland.nl/nieuws/tienduizende-n-archeologische-rapporten-nu-digitaal>

Routekaart Verduurzaming Monumenten

De website voor en door de partners van de routekaart.

[Routekaart Verduurzaming Monumenten | Duurzaam Erfgoed](#)

Ondersteuning nodig bij toezicht monumenten?

Het Monumentenhuis Brabant biedt in samenwerking met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en de provincie Noord-Brabant de mogelijkheid om ingrijpende restauratie- en herbestemmingsplannen voor rijksmonumenten vroegtijdig te bespreken. Meer weten volg deze link,

<http://www.monumentenhuisbrabant.nl/nieuws/>

Van onze bibliotheek

Circulatie heemkunde bladen

Wist u dat binnen de kring diverse bladen een roulatiesysteem onder de leden wordt gebruikt? Heeft u hiervoor interesse kunt u zich op Berg-ter Schure of via email info@oudheergeertruidenberg.nl

Een overzicht van deze bladen treft u hieronder;

- De Klok	Heemkunde kring Made
- De Mulder	Heemkunde kring Gilze Rijen
- De Wazerwijken	Heemkunde kring Dongen
- Engelbrecht van Nassau	Heemkunde kring Breda
- De Búrt	Heemkundekring Hooge en Lage Zwaluwe
- Effe Lústere	Heemkunde kring Werkendam
- De Waterschans	Heemkunde kring Bergen op Zoom
- Met gansen trou	Heemkunde kring Heusden e.o.
- De Koerier Brab.	Heem en Erfgoed Brabant
- Holland	Historisch tijdschrift
- Immaterieel erfgoed	
- Saillant	Stichting Menno van Coehoorn
- Westerheem	Nederlandse Archeologie
- Zuidwesterheem	Archeologie Zuidwest Nederland
- Vitruvius	Vakblad voor erfgoed professionals
- Terra Cognita	Archeologische vereniging Land van Heusden en Altena
- Archeologisch Magazine	
- InBrabant	tijdschrift van Erfgoed Brabant

Van de redactie

Beste leden van de Oudheidkundige Kring Geertruidenberg,
Mocht u kopij willen aanleveren voor het KringNieuws of NieuwsFlits wil ik u dit even mee geven:

De uiterste inleverdatum van kopij voor KringNieuws nr. 6 is 28-10-2022. Het KringNieuws valt dan in de week van 07-11-2022 in de bus.

Mocht er tussendoor belangrijk nieuws te melden zijn wordt een NieuwsFlits via email verzonden.

Tip: kent u iemand in uw omgeving die geen lid is maar wel geïnteresseerd in historie druk, de NieuwsFlits even af en doe die dan eens bij deze persoon in de bus.

Stuur **kopij** als Word-document, platte tekst, dus geen opmaak.

Stuur **foto's** (onder vermelding van wie, wat, waar en wanneer) naar **John François:**
john.francois@hotmail.com

Met vriendelijke groet,
De redactie KringNieuws